

УДК 339.1

Богдан Н.М.¹, Колісник В.А.²

¹ проф. Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова

² студ. гр. МГРС 2024-1 Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах розвитку туристичної індустрії готельний бізнес функціонує в умовах жорсткої конкуренції. Незалежним готелям дедалі складніше змагатися з великими мережевими операторами у сфері залучення та утримання клієнтів, ефективного управління персоналом, укладання контрактів із постачальниками, а також швидкого реагування на виклики конкурентного середовища. Особливої складності набуває процес упровадження технологічних інновацій, що стали невід'ємним елементом сучасного готельного продукту.

Проблема забезпечення конкурентоспроможності та стійкого розвитку готельних підприємств в умовах динамічного ринкового середовища визначає актуальність цього дослідження.

Питання теоретичного, методологічного та практичного обґрунтування конкурентоспроможності підприємств ґрунтовно висвітлені у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких Г. Азоев, С. Гаврилюк, П. Забелін, Ю. Іванов, Ф. Котлер, Ж.-Ж. Ламбер, Ю. Леонтьєва, М. Портер, Р. Фатхутдінов, О. Чепурна, В. Яцура та інші.

Аналіз конкурентного середовища та діяльності конкурентів є необхідною умовою для підприємств, оскільки він дає змогу виявити сильні й слабкі сторони, а також ідентифікувати потенційні можливості. На основі цього аналізу можна сформулювати обґрунтовані висновки для розробки ефективної конкурентної стратегії та збереження конкурентних переваг.

Більшість науковців, які займаються проблематикою конкурентоспроможності підприємств у сфері послуг, не розробляють певну класифікацію методів оцінки, обмежуючись лише описом окремих методів. Така фрагментарність підходів ускладнює процес визначення та порівняння рівнів конкурентоспроможності різних підприємств.

А. Кухарук [1] пропонує класифікувати методи оцінки конкурентоспроможності за двома ознаками:

1. За ступенем охоплення аспектів функціонування підприємства:
2. За формою вираження результату оцінки.

Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності підприємств є важливим етапом у розробці ефективної стратегії підвищення конкурентоспроможності. Кухарук [1] і Погребняк [2] пропонують різні підходи, які дозволяють врахувати різні аспекти діяльності підприємства. Однак, для досягнення більш точних і надійних результатів оцінки необхідно враховувати як джерела отримання даних, так і специфіку галузі, в якій функціонує підприємство.

Яцура В.В. [3] підтримує позицію щодо необхідності комплексного підходу в оцінці конкурентоспроможності підприємств. Він вважає, що основним недоліком матричних і графічних методів є їх нездатність забезпечити системний підхід до оцінки конкурентоспроможності. Ці методи не враховують різну вагу факторів, що впливають на конкурентоспроможність, що знижує їхню ефективність.

Матричні та графічні методи часто використовуються для візуалізації конкурентних позицій підприємства. Проте, за словами Яцури, ці методи мають низку суттєвих недоліків:

1. Відсутність системного підходу: ці методи не забезпечують комплексного аналізу конкурентоспроможності, оскільки не враховують всі аспекти діяльності підприємства.

2. Ігнорування ваги факторів: важливість окремих факторів конкурентоспроможності може варіюватися, але матричні та графічні методи не завжди це враховують, що може призводити до неточних оцінок.

В.В. Яцура вважає, що більш послідовними та комплексними при оцінці конкурентоспроможності є індексні методи. Серед них він виділяє наступні:

1. Метод оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства: цей метод базується на аналізі продукції та її відповідності ринковим вимогам.

2. Метод аналізу порівняльних переваг конкурентів: фокусується на виявленні переваг та недоліків конкурентів, що дозволяє розробити ефективні стратегії.

3. Метод на основі теорії ефективної конкуренції: враховує організацію роботи всіх підрозділів підприємства для досягнення конкурентних переваг.

4. Інтегральний метод: передбачає використання сукупності показників для оцінки загальної конкурентоспроможності.

5. Метод самооцінки: включає Європейську модель ділової досконалості та англійську методику матриці удосконалення бізнесу (BIM).

Одним з найновіших і найсучасніших підходів до визначення конкурентоспроможності підприємства Яцура вважає метод бенчмаркінгу.

Бенчмаркінг розглядається як спосіб порівняння стратегій та цілей роботи з першокласними підприємствами. Він забезпечує:

1. Аналіз кращих практик: дозволяє виявити та перейняти найкращі методи та процеси, використовувані лідерами ринку.

2. Гарантування довгострокової позиції на ринку: допомагає підприємству залишатися конкурентоспроможним у довгостроковій перспективі.

А.О. Левицька пропонує використовувати при оцінці конкурентоспроможності підприємств індексні методи, оскільки вони є більш комплексними. Реалізація індексних методів зазвичай здійснюється за рядом етапів. При цьому, базою для порівняння можуть виступати галузеві показники, показники підприємства-лідера ринку чи ретроспективні показники оцінюваного підприємства [4].

Що стосується конкурентоспроможності вітчизняних готельних підприємств, то під нею пропонуємо визначати їхню здатністю забезпечувати високоякісні послуги тимчасового розміщення, відповідні світовим стандартам. Ця здатність передбачає не лише задоволення потреб споживачів, але й формування стійкої лояльності клієнтів. Така прихильність клієнтів сприяє збільшенню ринкової частки готельних підприємств на швидко зростаючому глобальному ринку. Внаслідок цього, готельні підприємства зміцнюють свою фінансову стійкість та здатність до подальшого розвитку і розширення, що дозволяє їм ефективно конкурувати на міжнародному рівні та адаптуватися до змінних умов ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кухарук А.Д. Класифікація та аналіз методів оцінки конкурентоспроможності промислових підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці : електронне наукове видання*. № 1. 2011. URL : http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_1

2. Яцура В.В., Замроз М.В. Аналіз методів оцінки конкурентоспроможності підприємств. *Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту* : [Електронне наукове фахове видання]. ВІЕМ ; Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського. Електрон. журн. 2011. Вип. 2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vviem/2011_2/18.pdf

3. Погребняк Д.В. Теоретичні аспекти методів оцінки конкурентоспроможності підприємств. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. Київ: Ексмо, 2012. URL: <http://economy.kpi.ua/uk/node/370>

4. Левицька А.О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації. *Mechanism of Economic Regulation*, 2013, No 4. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/retrieve/82221?utm_source=chatgpt.com